

СУТЬ ТА ЗНАЧЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ МОБІЛЬНОСТІ КАДРІВ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

У роботі досліджено суть, особливості та значення професійної мобільності кадрів на сучасному етапі розвитку економіки.

Ключові слова: мобільність, кадри, конкурентоспроможність, кваліфікація, переміщення.

Abstract

This article considers the essence, features and importance of professional mobility of personnel at the present stage of economic development are investigated.

Keywords: mobility, personnel, competitiveness, qualification, transfer.

Вступ

Актуальність формування мобільної та конкурентоспроможної особистості полягає у тому, що сучасний ринок праці ставить до молодого покоління фахівців високі вимоги. Адже технологічні виклики, які ставить перед економікою будь-якої країни науково-технічний прогрес, підсилює потребу в мобільності робочої сили для підтримання її конкурентоспроможності, обмеження структурного безробіття та забезпечення ефективної зайнятості. Таким чином, спеціалісти сьогодні повинні інтенсивніше оволодівати новими навичками та вміннями, краще адаптуватися до невизначеного середовища. Дані вимоги не тільки затребувані в сучасних умовах, але і стають важливим чинником успішної самореалізації фахівця.

Поняття «професійна мобільність» сьогодні традиційно включає в себе не тільки здатність спеціаліста змінювати професію, місце і рід діяльності, а і розглядає мобільність фахівця як можливість професійної та особистісної самореалізації у будь-якій сфері соціально - економічної та соціокультурної діяльності.

Професійна мобільність є об'єктом вивчення відомих вітчизняних та зарубіжних вчених, серед яких: В. Воронкова, Н Коваліско, Є. Іванченко, І. Шпекторенко, С. Савицького та інших.

Мета даної роботи – систематизація підходів до визначення поняття «професійна мобільність», обґрунтування значення «професійної мобільності» як показника високого рівня професійної готовності кадрів.

Результати дослідження

Професійна готовність є суттєвою передумовою ефективної діяльності кваліфікованого робітника. Як професійно важлива якість особистості, професійна готовність є складним психологічним утворенням і включає в себе: мотиваційний, орієнтаційний, операційний, вольовий, оцінний компоненти. Достатній прояв і розвиненість цих компонентів, їх цілісна єдність – показник високого рівня професійної готовності [1].

Мобільність є предметом вивчення різних галузей сучасної науки: соціології, економіки, психології, педагогіки та ін.

Аналіз визначення поняття «професійна мобільність» показав [2-5], що в одних випадках професійна мобільність визначається як зміна групою чи індивідом позиції, місця, яке він обіймає у професійній структурі, переходу людей з одних професійних груп і прошарків до інших; в інших – ми знаходимо визначення професійної мобільності як своєрідної форми адаптації особистості до нових технологічних і економічних умов функціонування або як інтегровану якість особистості. Деякі джерела визначають професійну мобільність як готовність і здатність особи достатньо швидко і успішно оволодівати новими технологіями, які забезпечують ефективність нової професійної діяльності.

У більшості випадків результатом професійної мобільності стає ефективна трудова діяльність. Виходячи з такого визначення, структуру професійної мобільності можна представити як:

- 1) здатність особистості досить швидко й успішно оволодівати новою технікою і технологією, набувати знання та вміння, які забезпечують ефективність нової професійної діяльності;
- 2) рухливість особистості, спроможність її до динамічного нарощування власного ресурсу, до швидкого пересування, змін;

3) ознаки кар'єрного просування та розвитку індивіда;

4) процес переходу індивіда або професійної групи з однієї професійної позиції в іншу [5, с. 7].

Таким чином, мобільність кадрів – це широке поняття, яке охоплює його рух як у територіальному аспекті, так і у конкретному підприємстві.

Професійна мобільність – це системна якість особи фахівця, яка включає в себе цілу низку знань, умінь, здібностей, особистих якостей, ціннісних орієнтацій тощо. Головним чинником тут виступає внутрішня свобода особистості, її вміння відкинути сформовані стереотипи та поглянути на життєву і професійну ситуацію по-новому, нестандартно, інколи виходячи за межі буденності. Це під силу лише творчій людині, яка володіє креативними здібностями. У процесі переміщення індивідів між групами професійної структури суспільства соціальні суб'єкти повністю або частково змінюють свій професійний статус, тому важливою характеристикою стає здібність спеціаліста швидко пристосовуватися до умов і змісту професійної діяльності, до нових обставин, уміння відстежувати і правильно оцінювати стан навколишнього простору, самостійно орієнтуватися в професійному світі. Усе це неможливо без наявності прагнень до постійного навчання. Здібність до безперервного вдосконалення професійної підготовки дозволяє таким фахівцям самовдосконалюватися протягом усього життя і складається з таких компонентів як прагнення до самопізнання, самовизначення, саморозвитку, що є свідченням наявної індивідуальної вмотивованості і цілеспрямованості до певного виду діяльності.

Отже, можна стверджувати, що професійна мобільність кадрів стає суттєвим фактором професійної успішності, тому що забезпечує як внутрішній механізм розвитку самої людини, так і якісне й ефективне перетворення оточуючого професійного та життєвого середовища.

Це говорить про те, що підприємству необхідно здійснювати процес управління мобільністю персоналу підприємства, який в сучасних умовах повинен передбачати:

- планування руху персоналу підприємства;
- організацію роботи щодо виконання запланованих заходів;
- аналіз руху персоналу підприємства;
- порівняння показників руху персоналу з аналогічними показниками підприємств-конкурентів;
- виявлення тенденцій у русі персоналу підприємства;
- оцінку впливу виявлених тенденцій на кінцеві результати діяльності підприємства та на психологічні характеристики трудового колективу;
- застосування економічних і неекономічних методів мотивації персоналу;
- розробку заходів щодо стабілізації трудового колективу та покращення соціально-психологічних параметрів колективу.

Висновки

Отже, розвиток професійної мобільності є чинником успішної діяльності, показником потенційних можливостей щодо реалізації функціональних обов'язків і виявляє свій зовнішній прояв у професійній діяльності, забезпечує соціальну й професійну самоорганізацію особистості, відкритість до змін і творчого пошуку, здатність до самовираження та самотворення, готовність і здатність адаптуватися до певного професійного середовища. Професійна мобільність – це явище, що інтегрує досвід, професійні знання та вміння й особистісні риси фахівця.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Кокун О.М. Зміст та структура психологічної готовності фахівця до екстремальних видів діяльності // Проблеми екстремальної та кризової психології. – 2010. – №7. – С.182 – 189
2. Воронкова, В. Г. Запоріж. держ. інж. акад. Управління людськими ресурсами: філософські засади : навч. посіб. / В. Г. Воронкова, А. Г. Беліченко [и др.] ; Запоріж. держ. інж. акад. - К. : Професіонал, 2006. - 567 с.
3. Коваліско Н.В. Трудова мобільність в умовах регіонального ринку праці: Дис. Канд.соціол.наук: 22.00.07. /Наталя Василівна Коваліско. – Львів, 1999.-184с.
4. Іванченко Є.А. Професійна мобільність майбутніх фахівців: Навчальний посібник. / Є.А. Іванченко. – Одеса: СМІЛ, 2004. – 120 с.
5. Шпекторенко І. В. Управління професійною мобільністю державних службовців: дис. доктора наукз держ. упр.: 25.00.03 / Шпекторенко Ігор Валентинович. — К., 2012. — 478 с

Лесько Олександр Йосипович – канд. екон. наук, доцент, завідувач кафедри економіки підприємництва та виробничого менеджменту, м. Вінниця.

Зварищук Світлана Анатоліївна – студентка групи МПОУ-19м, факультет менеджменту та інформаційної безпеки, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, е-

mail: svzv1702@gmail.com

Lesko Alexander J. – Cand. Sc. (Econ.), Associate Professor, Head of the Chair of Economics and Business Production Management, Vinnytsia National Technical University, Vinnitsa.

Svitlana A. Zvaryshchuk – Department of finance and Information Security, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, email: svzv1702@gmail.com